

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Príprava plánu pre čistý vodík – príspevok miestnych a regionálnych samospráv ku klimaticky neutrálnej Európe

(2020/C 324/07)

Spravodajkyňa:	Birgit HONÉ (SES/DE), ministerka pre spolkové a európske záležitosti a regionálny rozvoj (Dolné Sasko)
Referenčný dokument:	stanovisko z vlastnej iniciatívy

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Význam pre klimaticky neutrálnu EÚ 2050

1. rozhodne víta skutočnosť, že Európska rada schválila cieľ klimaticky neutrálnej EÚ do roku 2050 a že zámerom návrhu Európskej komisie týkajúceho sa európskeho klimatického predpisu ⁽¹⁾ je zakotviť tento cieľ do právnych predpisov EÚ;
2. zdôrazňuje, že práve v nadväznosti na krízu súvisiacu s ochorením COVID-19 je dôležité vytvárať environmentálne a sociálne udržateľný rast. Európska zelená dohoda ⁽²⁾ s technologickými a sociálnymi inováciami, ktoré efektívne využívajú energiu a zdroje a sú šetrné ku klíme, musí byť kľúčovým prvkom oživenia hospodárstva po skončení pandémie COVID-19. Čistý vodík, ktorý je jednou z takýchto technológií budúcnosti, treba teraz v EÚ intenzívne podporovať;
3. preto výslovne víta, že Komisia predložením vodíkovej stratégie EÚ vopred reagovala na odporúčania tohto stanoviska ⁽³⁾. Okrem toho víta, že revidovaný návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 s jeho plánom obnovy umožňuje zintenzívniť rozvoj čistého vodíkoveho hospodárstva, a vyzýva Radu a Európsky parlament, aby zachovali tieto príležitosti v legislatívnom procese;
4. pripomína, že cieľ klimatickej neutrality znamená úplnú transformáciu dodávok elektrickej energie a vykurovania a chladenia a bude si vyžadovať najmä zásadné zmeny v priemysle a doprave. Potrebné budú mnohé technologické riešenia založené na energii z obnoviteľných zdrojov. V záujme urýchlenia vývoja sľubných technológií je však tiež dôležité, aby sa im poskytla cieľená podpora. Na dosiahnutie tohto cieľa budú v budúcnosti nevyhnutné čistý vodík a derivované syntetické suroviny a palivá ⁽⁴⁾, a preto ich treba osobitne podporiť. V tejto súvislosti treba klásť mimoriadny dôraz na ekologický vodík z obnoviteľných zdrojov energie;
5. sa domnieva, že v tomto ranom štádiu vývoja trhu je výhodou otvorený prístup, pokiaľ ide o možné druhy využívania čistého vodíka, pretože určité podiely čistého vodíka sú reálne v mnohých sektoroch. Okrem toho sa nazdáva, že v procese ďalšieho vývoja trhu je potrebné zamerať sa na také druhy využívania, od ktorých je možné očakávať úspech;
6. v tejto súvislosti poukazuje na to, že čistý vodík a e-palivá sú v dôsledku strát pri konverzii v porovnaní s priamym využívaním energie z obnoviteľných zdrojov menej účinné, čo by navyše mohlo z dlhodobého hľadiska viesť k vyšším nákladom pri mnohých druhoch využívania. Z tohto dôvodu sa v strednodobom až dlhodobom horizonte za prioritné považujú tie oblasti využívania čistého vodíka a e-palív, v ktorých sa vodík používa ako surovina alebo v ktorých opatrenia

⁽¹⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a mení nariadenie (EÚ) 2018/1999 (európsky klimatický predpis) [COM(2020) 80 final].

⁽²⁾ Oznámenie Komisie s názvom Európska zelená dohoda [COM(2019) 640 final].

⁽³⁾ Pozri Plány – Ares(2020)2722353.

⁽⁴⁾ Na účely zjednodušenia sa namiesto syntetických palív ďalej používa pojem „e-palivá“.

týkajúce sa energetickej účinnosti a priama elektrifikácia nie sú možné (napr. výroba amoniaku a ocele, diaľková a nákladná doprava, procesy výroby pri vysokých teplotách, sezónne skladovanie elektrickej energie, ako aj časti zastavaného prostredia/diaľkového vykurovania, kde tepelné čerpadlá alebo tepelné sústavy nie sú účinné;

7. navrhuje, aby Komisia preskúmala potenciál výroby ekologického vodíka v EÚ, a to aj v menej rozvinutých regiónoch NUTS 2, a v susedných regiónoch (napr. na Blízkom východe a v severnej Afrike), pričom by sa mala osobitne zohľadniť konkurencia na účely priameho využívania elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, keďže komplexné a podrobné znalosti o realizovateľnom potenciáli jednotlivých scenárov sú dôležitým základom pre budovanie ekologického vodíkového hospodárstva v Európe. Okrem toho by sa mohlo analyzovať, do akej miery môže byť modrý vodík použitý ako prechodné riešenie;

8. odporúča členským štátom, aby do aktualizácií svojich národných energetických a klimatických plánov (NEKP) v roku 2023 zahrnuli podporu ekologického vodíkového hospodárstva a v úzkej spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami vypracovali integrované národné stratégie pre vodík s vykonávacími opatreniami. Pri vypracúvaní a realizácii týchto projektov by členské štáty mali úzko spolupracovať s regionálnymi a miestnymi samosprávami alebo ich národnými a regionálnymi združeniami a vedeckou komunitou. Odporúča sa, aby každý členský štát preskúmal potenciál výroby ekologického vodíka;

Aspekty udržateľnosti

9. zdôrazňuje, že z dlhodobého hľadiska je udržateľnou metódou výroby vodíka len vodík, ktorý sa získava elektrolýzou vody za pomoci elektriny z obnoviteľných zdrojov (ekologický vodík). Ekologický vodík musí byť preto jednou z kľúčových priorít úsilia EÚ a členských štátov pri budovaní vodíkového hospodárstva. Kým nebude k dispozícii v dostatočnom množstve, môžu pri znižovaní emisií CO₂ z existujúcej výroby vodíka pomôcť dočasné technologické riešenia, ako napr. „modrý vodík“. Treba pritom zabezpečiť, aby sa nebránilo prechodu na ekologický vodík pri budovaní vodíkového hospodárstva. Dočasné riešenia musia mať skutočne významné prínosy z hľadiska nákladov a rýchlosti vykonávania v porovnaní s ekologickým vodíkom a nesmú vytvárať dlhodobú závislosť od zvoleného smerovania;

10. sa domnieva, že je potrebná komplexná a transparentná klasifikácia a certifikácia udržateľnosti vodíka/e-palív, ako aj komplexné a povinné uplatňovanie z toho vyplývajúcich certifikátov. Len prostredníctvom náročných, jasných a diferencovane navrhnutých certifikátov, ktoré umožňujú rozlišovať medzi modrým a ekologickým vodíkom, sa môže rozvíjať trh s ekologickým vodíkom. VR vyzýva Komisiu, aby aktívne pokročila v procese klasifikácie plynu v rámci Európskeho fóra pre reguláciu plynu (Madridské fórum) a aby urýchlene predložila návrh systému klasifikácie a certifikácie v súlade s platnými právnymi predpismi o preukazovaní pôvodu energie z obnoviteľných zdrojov. V tejto súvislosti vyzýva, aby sa zväzilo zlúčenie existujúcich paralelných systémov potvrdení o pôvode (článok 19 smernice RED II) a certifikátov udržateľnosti (články 25 – 31 smernice RED II). Komisia by sa mala zasadzovať za to, aby sa európsky systém certifikátov/potvrdení o pôvode rozšíril po celom svete;

Osobitná úloha regiónov

11. zdôrazňuje, že ekologický vodík ponúka možnosť decentralizovanej výroby a využívania, a preto môže byť súčasťou decentralizovanejších dodávok energie v budúcnosti, ako sa uvádza v dlhodobej stratégii Komisie s názvom Čistá planéta pre všetkých⁽⁵⁾, ktorú podporuje aj VR⁽⁶⁾. Ekologický vodík môže podporiť regionálny a miestny rozvoj, keďže dôležité časti hodnotového reťazca by sa mohli vybudovať v regiónoch a obciach, čo by mohlo mať pozitívny vplyv na zamestnanosť a malé a stredné podniky. Nadbytočné teplo pochádzajúce z výroby ekologického vodíka by sa tiež mohlo využiť na miestne a regionálne dodávky tepla a vodík, ktorý vzniká ako vedľajší produkt pri niektorých procesoch, by sa mohol rekuperovať a použiť na miestnej a regionálnej úrovni;

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Vykonávanie Parížskej dohody prostredníctvom inovačnej a udržateľnej transformácie energetiky na regionálnej a miestnej úrovni (Ú. v. EÚ C 39, 5.2.2020, s. 72), Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Čistá planéta pre všetkých – európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 404, 29.11.2019, s. 58).

12. výslovne zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy zohrávajú kľúčovú úlohu pri zavádzaní vodíkoveho hospodárstva. Mnohé miestne a regionálne samosprávy vyvíjajú vodíkové stratégie, podporné programy a konkrétne projekty, ako je napríklad *European Hydrogen Valleys Partnership* ⁽⁷⁾. Podrobné znalosti miestneho kontextu, prepojenia s miestnymi aktérmi, dohľad nad plánovacími a povoľovacími procesmi a rôzne regionálne a miestne možnosti poskytovania stimulov a financovania, verejné obstarávanie, ako aj právomoci v oblasti odborného a akademického vzdelávania a ďalšieho vzdelávania vytvárajú z miestnych a regionálnych samospráv subjekty s kľúčovým významom pre rozvoj trhu;

13. v tejto súvislosti zdôrazňuje, že regióny môžu zohrávať dôležitú spojovaciu úlohu pri rozvoji regionálnych stratégií a podporných programov v oblasti ekologického vodíka zameraných na integrovaný rozvoj regionálneho hodnotového reťazca ekologického vodíka. Priestorová blízkosť jeho výroby a využívania im umožňuje vybudovať najprv regionálne vodíkové siete, ktoré sa môžu postupom času rozširovať. Centralizované rozsiahle dodávky vodíka v priemyselných klastroch sa môžu zosúladiť s decentralizovaným dopytom zo strany priemyslu, mobility, budov a v záujme vyvažovania siete v okolí priemyselných klastrov na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni (prepájanie odvetví). Mimoriadne atraktívne by mohli byť pritom miesta v blízkosti prístavov, pretože z dlhodobého hľadiska majú vhodnú polohu aj pre dovoz vodíka/e-palív. VR vyzýva Európsku komisiu, aby podporovala rozvoj a zavádzanie takýchto regionálnych stratégií a programov v oblasti hodnotového reťazca ekologického vodíka;

Koordinácia rozvoja trhu

14. pripomína, že trh s ekologickým vodíkom sa nemôže rozvíjať bez významných investícií vrátane investícií zo súkromného sektora. Tie sa môžu mobilizovať len vtedy, ak existuje dôvera v dlhodobý rozvoj trhu. Ambiciózne a záväzné ciele, jasný právny rámec, explicitná stratégia a konkrétny plán pre ekologický vodík môžu pomôcť vybudovať túto dôveru;

15. vyzýva Komisiu, aby v rámci avizovanej vodíkovej stratégie EÚ vypracovala víziu pre celú EÚ, najmä pre ekologický vodík na obdobie do roku 2030 a do roku 2050 a aby načrtla oblasti využívania ekologického vodíka, spôsob jeho uvádzania na trh a podporu ďalších inovácií zohľadňujúc pritom odporúčania uvedené v tomto stanovisku;

16. apeluje na Komisiu, aby spolu s vodíkovou stratégiou EÚ predložila integrovaný plán s nelegislatívnymi a legislatívnymi opatreniami na budovanie európskeho čistého vodíkoveho hospodárstva a jednotného trhu s vodíkom so zameraním na ekologický vodík, pričom by tento plán vychádzal z odporúčaní tohto stanoviska a odporúčaní Strategického fóra pre dôležité projekty spoločného európskeho záujmu. Vodíková stratégia EÚ by mala obsahovať ambiciózne ciele týkajúce sa kapacity výroby ekologického vodíka vychádzajúc pritom z analýzy potenciálu výroby v regiónoch a podporovať systematické rozširovanie výroby vodíka a jeho využívanie prostredníctvom vytvárania príslušných hodnotových reťazcov. Mala by prispieť k celoeurópskej koordinácii dodávok, dopytu a rozvoja infraštruktúry, ako aj ku koordinácii regulačných činností a podpory na úrovni EÚ, členských štátov a miestnych a regionálnych samospráv s osobitným dôrazom na opísanú dôležitú spojovaciu úlohu regiónov pri rozširovaní výroby a využívaní ekologického vodíka v rámci transformácie energetických a priemyselných surovín;

17. domnieva sa, že rozvoj ekologického vodíkoveho hospodárstva má zásadný význam pre udržateľnú priemyselnú politiku, o ktorú sa snaží európska zelená dohoda. Pripomína, že na to, aby mohol byť ekologický vodík konkurencieschopný, je potrebné rozšíriť technológiu elektrolyzéra na rozsah gigawattu. Odvetvie výroby elektrolyzérův v členských štátoch EÚ ponúka nové príležitosti (pracovné miesta) s potenciálom vývozu do celého sveta. VR dôrazne vyzýva Komisiu, aby to podporovala. Zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť európske regióny – spoločne s priemyslom – do rozvoja medziodvetvových vodíkových reťazcov, ktoré budú spájať dodávky, infraštruktúru a dopyt. Vyzýva Komisiu, aby v rámci vykonávania novej priemyselnej stratégie pre Európu ⁽⁸⁾ podporovala vedúce trhy pre ekologické vodíkové technológie a systémy a ich využívanie v klimaticky neutrálnej výrobe, najmä v oceliarskom, cementárskom a chemickom priemysle. Požaduje, aby Komisia urýchlene prijala avizovanú stratégiu EÚ pre čistú výrobu ocele a aby sa zamerala na využívanie ekologického vodíka;

⁽⁷⁾ Pod záštitou platformy inteligentnej špecializácie (S3P).

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 final.

18. s potešením víta avizované zriadenie Európskej aliancie pre čistý vodík, o ktorej sa hovorí v novej priemyselnej stratégii. Požaduje, aby bola vytvorená čo najskôr, aby sa zameriavala na ekologický vodík a aby prispela ku koordinácii a výmene poznatkov a skúseností, a tým pomohla EÚ stať sa priekopníkom, pokiaľ ide o túto kľúčovú technológiu. Vyzýva na dôsledné zapájanie regiónov a MSP do tejto aliancie v súlade s oznámením Komisie;

19. poukazuje na to, že rastúca sektorová integrácia prostredníctvom využívania rovnakých zdrojov energie si čoraz viac vyžaduje systematický prístup k odvetviam. Zdôrazňuje, že v stratégii pre integrovaný energetický systém a vo vodíkovej stratégii EÚ⁽⁹⁾, ktorú predložila Európska komisia, sa musí poukázať na systematický význam ekologického vodíka pre sektorovú integráciu vo vzťahu k iným formám energie, ako je elektrická energia, obnoviteľné plyny a e-palivá v budúcej energetickej a hospodárskej sústave. Treba nájsť taký systém prospešný spôsob vykonávania, ktorý ukáže, že prostredníctvom upravených a nových trhových pravidiel môže rýchlo vzniknúť fungujúci trh s vodíkom, ktorý na jednej strane umožní dynamický rozvoj výroby a využívania vodíka a na druhej strane bude dobre integrovaný s trhmi s elektrinou a plynom;

Podporné rámcové právne predpisy a rozvoj infraštruktúry v rámci európskej zelenej dohody

20. zdôrazňuje, že dynamický rozvoj obnoviteľných zdrojov energie pri výrobe elektrickej energie je základným prvkom rozvoja ekologického vodíka v Európe. VR požaduje revíziu smernice o obnoviteľných zdrojoch energie (RED II) v nadväznosti na zvýšenie cieľov EÚ v oblasti klímy do roku 2030, pričom by sa v rámci nej najmä zodpovedajúcim spôsobom zvýšil cieľ EÚ týkajúci sa podielu energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe. Povzbudzuje členské štáty a miestne a regionálne samosprávy k stanoveniu ambiciózných národných, regionálnych a miestnych cieľov pre rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov, ako je veterná energia a slnečná energia. Očakáva, že stratégia v oblasti získavania energie z obnoviteľných zdrojov na mori, ktorú avizovala Komisia, bude impulzom pre tento sektor, okrem iného prostredníctvom financovania inovačných projektov zameraných na výrobu ekologického vodíka na mori;

21. odporúča Komisii, aby preskúmala, či smernica RED II a delegované akty poskytujú dostatočné stimuly na využívanie e-palív na základe priemyselných emisií CO₂, prípadne zachytávania a využívania oxidu uhličitého (CCU) v prechodnej fáze. Musí sa však zabezpečiť, aby sa zabránilo dvojitému započítavaniu zníženia emisií skleníkových plynov, ako aj úplnému započítavaniu e-palív ako „obnoviteľných“ palív;

22. ďalej vyzýva na urýchléné vypracovanie delegovaných aktov v súlade so smernicou RED II s cieľom objasniť klasifikáciu elektrických sietí na výrobu vodíka (článok 27 RED II) a minimálne požiadavky na zníženie emisií skleníkových plynov z e-palív (článok 25 RED II);

23. zdôrazňuje, že elektrické siete na výrobu vodíka by mali zabezpečiť prevádzku elektrolýzy, ktorá sa prispôbí sieti a systému (riadenie strany spotreby) a žiada, aby sa v rámci vodíkovej stratégie EÚ a vodíkových stratégií na vnútroštátnej a regionálnej úrovni plánovalo s vytvorením dodatočnej výrobnnej kapacity na výrobu ekologickej elektrickej energie.

24. poukazuje na to, že internalizácia externých nákladov vytvára rovnaké podmienky pre rôzne energetické nosiče a zvyšuje hospodársku príťažlivosť ekologického vodíka. Podporuje preto komplexnú revíziu smernice o zdaňovaní energie v snahe prispôbiť zdaňovanie energie cieľom európskej zelenej dohody a zahrnúť vodíkové palivá a e-palivá do rozsahu pôsobnosti smernice; nabáda členské štáty, aby využili existujúce možnosti ekologického zdaňovania a dodatočné príjmy použili na zníženie daňového zaťaženia nízkouhlíkovej elektrickej energie;

25. zdôrazňuje, že systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Európskej únii (EU ETS) poskytuje dôležité stimuly na znižovanie emisií skleníkových plynov v energeticky náročných priemyselných odvetviach (napr. v chemickom a oceliarskom priemysle), pre ktoré je ekologický vodík hlavnou možnosťou eliminácie emisií uhlíka. Pri revízii smernice o obchodovaní s emisiami by sa mali zohľadniť nové klimatické ciele na rok 2030, napr. zvýšením koeficientu lineárneho zníženia. Bezpečnosť investícií by sa mohla zvýšiť stanovením minimálnej ceny v rámci systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ;

26. podporuje rozvoj vhodného mechanizmu kompenzácie emisií CO₂ na hraniciach⁽¹⁰⁾, ktorý by bol v súlade s požiadavkami WTO, pre výrobky dovážané z tretích krajín, ktorých výroba je spojená s vysokým objemom emisií CO₂ a ktoré čelia silnej medzinárodnej konkurencii. Takýto mechanizmus v kombinácii s upraveným systémom EU ETS by mohol poskytnúť značné stimuly na využívanie ekologického vodíka v energeticky náročných priemyselných odvetviach;

⁽⁹⁾ Pozri Plány Európskej komisie – Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Pozri Inception Impact Assessment Ares(2020)1350037.

27. vyzýva Komisiu, aby zrevidovala nariadenie o transeurópskej energetickej infraštruktúre (TEN-E)⁽¹¹⁾ a pravidiel EÚ pre európsky trh so zemným plynom, najmä smernicu 2009/73/ES⁽¹²⁾ o zemnom plyne, s cieľom umožniť dynamický rozvoj ekologického vodíkového hospodárstva a prepravu vodíka v rámci celej EÚ. Patrí sem napríklad vymedzenie jednotných a jasných noriem (napr. prípustný podiel vodíka v sieti zemného plynu), príslušné úpravy požiadaviek pre projekty spoločného záujmu podľa TEN-E, koordinované plánovanie elektrickej a plynárenskej infraštruktúry, úpravy existujúcej plynárenskej infraštruktúry, ako aj stanovenie jasných pravidiel pre dodávanie certifikovaného vodíka vyrobeného s využitím energie z obnoviteľných zdrojov do siete zemného plynu. Potrebné je tiež vytvorenie regulačného základu pre verejné vodíkové siete s nediskriminačným prístupom k sieti. VR poukazuje na to, že rozvoj a rozšírenie špecializovaných vodíkových sietí je dôležitým predpokladom zaistenia dostupnosti vodíka v čistej forme pre prioritné spôsoby využitia, pre ktoré neexistujú predvídateľné alternatívy vodíka;

28. sa nazdáva, že v rámci revízie nariadenia o transeurópskej dopravnej sieti (TEN-T) by sa mal klásť oveľa väčší dôraz na nízkouhlíkové technológie pohonu nákladných vozidiel a autokarov, ako aj plavidiel vnútrozemskej plavby, ako sú elektrické motory, ktoré sú napájané prostredníctvom vodíkových palivových článkov alebo nadzemného trolejového vedenia, ako aj iné formy energie, ktoré zodpovedajú požiadavkám na udržateľnosť a znižovanie emisií skleníkových plynov. Rozvoj príslušnej infraštruktúry pozdĺž koridorov základnej siete je predpokladom pre zavádzanie týchto technológií. Na tento účel by sa mali poskytovať dostatočné finančné prostriedky v rámci Nástroja na prepájanie Európy (NPE). Revízia smernice o infraštruktúre pre alternatívne palivá ponúka možnosť stanoviť osobitné požiadavky na hustotu siete vodíkových čerpacích staníc v členských štátoch;

29. vyzýva Komisiu, aby umožnila budovanie infraštruktúry na prepravu vodíka (výstavbu nových vodíkových plynovodov prípadne transformáciu existujúcej plynárenskej infraštruktúry na vodíkové plynovody), ako aj infraštruktúry na skladovanie. Zdôrazňuje, že rozvoj a financovanie cezhraničnej infraštruktúry pre vodík medzi priemyselnými klastrami ponúka hospodárske príležitosti. Z dôvodu územného plánovania a nákladovej efektívnosti sa odporúča spolupracovať s inými sektormi, ktoré si vyžadujú novú energetickú infraštruktúru;

30. vyzýva Komisiu, aby v rámci svojej avizovanej stratégie pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu uprednostňovala používanie ekologického vodíka a e-palív ako doplnok k elektrickej mobilite v oblasti nákladnej dopravy, verejnej osobnej dopravy, vodnej dopravy a leteckej dopravy. To si vyžaduje jasný a spoľahlivý časový plán a európsky právny rámec, ktorý umožní podporu používania vozidiel s nízkymi emisiami v rámci existujúcich mýtnych systémov;

Podpora prostredníctvom finančných a regulačných opatrení a štátnej pomoci

31. zdôrazňuje, že rozvoj ekologického vodíkového hospodárstva, najmä rozvoja výroby, musí byť podporovaný z verejných zdrojov, keďže ekologický vodík nie je v súčasnosti ekonomicky životaschopný. VR poukazuje na to, že v rámci revízie usmernení o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky by sa mal zachovať resp. rozšíriť rozsah podporných nástrojov s cieľom umožniť stimuláciu včasného rozvoju trhu;

32. pripomína, že pri výrobe ekologického vodíka predstavujú investičné výdavky, ako aj výdavky na elektrickú energiu významnú časť nákladov. V zásade sú k dispozícii nástroje tak na strane ponuky, ako aj na strane dopytu na podporu výroby ekologického vodíka, ktoré môžu mať podobné účinky – v závislosti od toho, ako sú koncipované. Možnými nástrojmi na strane ponuky sú investičné dotácie a výkupné prémie. VR upozorňuje na skúsenosti v odvetví elektrickej energie, ktoré ukázali, že výnosy, ktoré sú zaručené počas určitého obdobia, môžu umožniť zvýšenie výrobných kapacít. V záujme vytvorenia konkurenčného tlaku môžu byť výkupné prémie za dodávanie a investičné dotácie od začiatku stanovované prostredníctvom verejnej súťaže;

33. zdôrazňuje, že regulačné opatrenia môžu vytvárať dopyt po ekologickom vodíku v určitých odvetviach alebo v určitých oblastiach využívania, čo následne stimuluje rozvoj výroby. Ciele zníženia emisií skleníkových plynov v príslušných odvetviach môžu v kombinácii s nástrojmi, ako sú napríklad povinné kombinované kvóty (napr. letecká a námorná doprava), kvóty na zníženie emisií skleníkových plynov pre distribútorov palív alebo limity CO₂ pre vozové parky (napr. pre nákladné vozidlá alebo autokary, ako aj pre plavidlá vnútrozemskej plavby) vytvoriť spoľahlivý dopyt po

⁽¹¹⁾ Pozri Inception Impact Assessment Ares(2020)2487772.

⁽¹²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94).

ekologických vodíkových alebo e-palivách. VR v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby pri implementácii RED II využívali existujúce zákonné možnosti na podporu ekologických vodíkových/e-palív. Alternatívou pre druhy využívania, ktoré už teraz vyžadujú veľké objemy vodíka, by mohli byť tzv. rozdielové zmluvy (*Carbon Contracts for Difference*), ktoré kompenzujú rozdiel medzi skutočnými nákladmi používateľov na zabránenie vzniku emisií CO₂ a súčasnou cenou CO₂;

34. poukazuje na to, že verejné obstarávanie môže priniesť aj citeľný a predvídateľný dopyt. Miestne a regionálne samosprávy môžu zohrávať dôležitú úlohu v tomto smere, keďže vozové parky obcí a podnikov komunálnych služieb (napr. čistenie ulíc, likvidácia odpadu, miestna verejná doprava a taxi) sa čoraz viac ukazujú ako zaujímavé subjekty z hľadiska využívania ekologického vodíka a iných klimaticky neutrálnych technológií pohonu;

35. víta iniciatívy na vytvorenie dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu (*Important Projects of Common European Interest – IPCEI*) pre ekologický vodík. Nabáda Komisiu, aby vytvorila právny rámec pre projekty spoločného európskeho záujmu týkajúce sa ekologického vodíka, a členské štáty, aby ho následne využívali, čím by sa pripravili podmienky pre demonštračné projekty veľkého rozsahu; Osobitná pozornosť by sa mala venovať zaisteniu synergie medzi rôznymi dôležitými projektmi spoločného záujmu zameranými na vodík, aby sa v rozvoji hodnotového reťazca ekologického vodíka predišlo dileme „čo bolo skôr, sliepka alebo vajce“;

36. vyzýva na zvýšenie podpory pre demonštračné projekty týkajúce sa ekologického vodíka prostredníctvom fondu na inováciu a fondu na modernizáciu a cieľovej podpory ekologického vodíka prostredníctvom programu InvestEU. Nabáda členské štáty a regióny, aby v ďalšom období financovania využívali EŠIF vrátane programu Interreg s cieľom budovať a posilňovať regionálne, miestne a medziregionálne vodíkové klastre. Zdôrazňuje, že je potrebné dosiahnuť synergie na všetkých úrovniach medzi týmito fondmi, projektom spoločného európskeho záujmu, Nástrojom na prepájanie Európy a financovaním výskumu;

37. víta novú politiku financovania odvetvia energetiky, ktorú prijala Európska investičná banka (EIB) vrátane návrhu nových prístupov k financovaniu v rámci poradenského programu InnovFin. V tejto súvislosti vyzýva EIB na výraznú podporu pre ekologický vodík s takými finančnými prístupmi, z ktorých budú mať prospech aj MSP a miestne a regionálne samosprávy prípadne ich podporné banky;

38. sa domnieva, že jednotné kontaktné miesto na úrovni EÚ by mohlo výrazne uľahčiť prístup podnikov vrátane MSP a regiónov a miest k financovaniu projektov;

39. odporúča, aby členské štáty v úzkej spolupráci s miestnymi a regionálnymi samosprávami alebo ich národnými a regionálnymi združeniami doplnili finančné prostriedky z EÚ o národné programy pre demonštračné projekty veľkého rozsahu a živé laboratóriá, ako aj na budovanie celoštátnych sietí a výmenu medzi regiónmi využívajúcimi vodík;

40. zdôrazňuje, že sú potrebné dlhodobé signály na presmerovanie finančných a kapitálových tokov súkromného sektora k investíciám na ekologickú transformáciu s ekologickým vodíkovým hospodárstvom, a to aj v prospech inovatívnych MSP. Očakáva v tejto súvislosti podporu zo strany Komisie v ohlásenej stratégii udržateľného financovania;

Výskum a inovácie

41. zdôrazňuje kľúčovú úlohu výskumu a inovácií aj počas rozsiahleho zavádzania výroby a používania ekologického vodíka. Musia sa zameriavať na zníženie nákladov vo všetkých častiach hodnotového reťazca a na zlepšenie predvídateľnosti, účinnosti a životnosti zariadení. Výbor regiónov preto odporúča, aby sa v programe Horizont Európa vrátane jeho misii zelenej dohody, pláne SET a v rámci Európskej rady pre inováciu kládol dôraz na ekologický vodík;

42. víta návrh Komisie na vykonávanie Európskej aliancie pre čistý vodík v rámci programu Horizont Európa ako nástupcu spoločného podniku pre palivové články a vodík ⁽¹³⁾. Odporúča, aby sa zlepšilo financovanie, ako aj mechanizmus a štruktúra tejto aliancie v porovnaní so spoločným podnikom pre palivové články a vodík, pričom treba riadne prihliadať

⁽¹³⁾ Pozri Inception Impact Assessment Ares(2019)4972390.

na osobitný význam miestnych a regionálnych samospráv, s cieľom poskytnúť podporu pre väčší počet demonštračných projektov pre ekologický vodík v EÚ, a to aj v rámci *European Hydrogen Valleys Partnership*. Zdôrazňuje, že dôležitým cieľom partnerstva musí byť zlepšenie výmeny poznatkov a skúseností medzi regiónmi, medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi samosprávami, ale aj medzi podnikmi;

43. nabáda členské štáty a miestne a regionálne samosprávy, aby v rámci svojich právomocí v oblasti vysokoškolského vzdelávania a odbornej prípravy podporovali vzdelávanie kvalifikovaných odborníkov a výskumných pracovníkov v rámci celého hodnotového reťazca ekologického vodíka. Mali by tiež zaviesť a zlepšiť vhodné poradenské služby, najmä pre MSP. VR vyzýva Komisiu, aby podporila takéto úsilie, a to najmä v kontexte nového európskeho paktu pre zručnosti a európskeho vzdelávacieho priestoru ohláseného v novej priemyselnej stratégii pre Európu ⁽¹⁴⁾;

Medzinárodný rozmer

44. poukazuje na to, že v dlhodobom horizonte bude značná časť dopytu po vodíku/e-palivách pravdepodobne pokrývaná dovozom z regiónov s veľmi dobrými obnoviteľnými zdrojmi. V tejto súvislosti sa na dovážaný vodík/e-palivá musia uplatňovať rovnako prísne kritériá z hľadiska udržateľnosti. Odporúča, aby sa výroba ekologického vodíka/e-palív v tretích krajinách a doprava do EÚ zohľadnili v požadovanom pláne pre ekologický vodík. VR tiež nabáda Komisiu, aby včas nadviazala spoluprácu s potenciálnymi vyvážajúcimi krajinami, ale aj s inými dovážajúcimi krajinami (napr. s Japonskom) s cieľom podporiť koordinovaný rozvoj medzinárodného čistého vodíkového hospodárstva zameraného na ekologický vodík. Toto by malo byť doplnené posilnením príslušných medzinárodných iniciatív, ako je napríklad vodíková iniciatíva v rámci Clean Energy Ministerial Meeting a Mission Innovation. Podobne ako v prípade *European Hydrogen Valleys Partnership* by mali aj tu byť zapojené miestne a regionálne samosprávy.

V Bruseli 2. júla 2020

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.